

Innst. 252 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:81 S (2010–2011)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ib Thomsen, Christian Tybring-Gjedde, Solveig Horne og Øyvind Korsberg om å åpne Grotten for allmennheten

Til Stortinget

Sammendrag

Henrik Wergeland bodde inntil like før sin død i Grotten. Huset er i dag statens æresbolig for kunstnere, og nåværende beboer er i ferd med å flytte ut. Forslagsstillerne mener derfor det er naturlig at man nå ser en diskusjon om hvem som er verdig til å overta boligen. Per i dag er det klart at boligen er forbeholdt en kunstner av «særlig høy kvalitet», og det er selvfølgelig knyttet spenning til hvem som anses å ha høy nok kvalitet til å overta Wergelands bolig etter Arne Nordheim. Forslagsstillerne viser også til at det er uenighet om hvorvidt det er riktig fortsatt å benytte huset som kunstnerbolig.

Forslagsstillerne viser til at det er et paradoks at en kunstner av et slikt format ikke har sitt eget minnested, og viser til diskusjonen om å gjøre Grotten til et åpent hus. Forslagsstillerne viser til at Grotten er mer enn en forfatterbolig, og det er nå på tide å gjøre om Grotten til et monument til ære for forfatteren, lyrikeren, teologen og samfunnskritikeren Henrik Wergeland.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette arbeidet med å etablere et museum til ære for Henrik Wergelands forfatterskap og liv i Grotten.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Gina Knutson Barstad, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til at Grotten har vært statens æresbolig for fortjente kunstnere siden 1922, og at det er et stort engasjement knyttet til fremtidig bruk av Grotten. Komiteen viser videre til statsrådets svarbrev (vedlegg), hvor det fremkommer at regjeringen har besluttet at Grotten fortsatt skal være statens æresbolig for fortjente kunstnere. Komiteen slutter seg til dette.

Komiteen viser til at det allerede eksisterer en Wergelandsutstilling på Eidsvoll, og at det for tiden planlegges flere nye museer i Oslo.

Komiteen registrerer at det er kommet flere forslag på hvem som skal bli ny beboer i Grotten, samt alternativ bruk av bygningsmassen. Komiteen mener dette er et meget positivt engasjement.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil presisere at dette er regjeringens ansvar.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser at diskusjonen om den framtidige bruken av Grotten har gått i media, mellom tilhengerne av fornyet bruk av huset som æresbolig for kunstnere på den ene siden og de som ønsker et minne- og formidlingssted for Henrik Wergeland på

den andre. Disse medlemmer ser også at det har kommet frem forslag som kombinerer det beste fra idéen om kunstnerbolig med det beste fra ideen om et Wergeland-museum.

Disse medlemmer viser til at Grotten er et av de mest markante og best bevarte kunstnerhjem Norge eier. Wergeland tegnet selv huset og bodde der til kort tid før sin død i 1845. Her skrev han flere av sine hovedverk, blant dem «Jøden» (1842), «Jødingen» (1844) og «Norges Konstitutions Historie» (1841–1843), som fortsatt bevarer sin posisjon som et pionerverk.

Disse medlemmer viser også til at få personer har spilt en tilsvarende rolle som Wergeland for etableringen av en norsk nasjonal bevissthet, både kulturelt og politisk. Vårt land har knapt fostret noen større lyriker og neppe noen kulturpersonlighet med bredere virkekrets: Han var historiker, folkeopplyser, dramatiker, lyriker og ustoppelig politisk aktiv i striden for å virkeliggjøre sine demokratiske og humanitære idealer. Wergeland fikk avgjørende betydning for etableringen av en norsk nasjonallitteratur. På samme tid var han en av våre mest internasjonalt orienterte menn, kjennetegnet ved sin åpenhet for andre kulturer og religioner. Hans innsats for jødernes sak førte få år etter hans død til endring av Norges grunnlov.

Disse medlemmer viser til at Wergelands tanker og hans omfattende kulturinnsats fortsatt har stor aktualitet. Hans hjem bør gjøres til et sted der det kan videreføres og videreutvikles i pakt med nye tiders behov. Dette kan skje ved at staten gjør Grotten til et sted for aktivt kulturarbeid og aktiv kulturformidling. Stedet kan dels fungere som et rent Wergeland-minne og et sted for formidling av arven fra Wergeland, i tråd med f.eks. Ibsen-museet i Arbinsgate, Bjørnstjerne Bjørnsons Aulestad og Sigrid Undsets Bjerkebæk; dels kan det fungere som et arbeidssted (midlertidig bolig) for kunstnere og kulturarbeidere (forfattere, komponister, forskere innen historie, litteratur, menneskeretter osv.), slik det skjer i forbindelse med andre kunstnerhjem, f.eks. Emma og Olav Duuns hjem i Holmestrand og Fartein Valens hjem i Sveio. En fleksibel forvaltning av Grotten vil gjøre huset til inspirasjon for skapende virksomhet av ulikt slag, uten å binde den opp til en enkelt kunstners virke.

Disse medlemmer mener at det i tilknytning til Grotten kan opprettes et Wergeland-stipendium som dels innebærer tildeling av arbeidsstipend, dels muligheten til å benytte Grotten som bolig og arbeidssted for en begrenset periode. På grunn av

bredden i Wergelands engasjement kan man tenke seg at mottakere av stipendet kan være representanter for ulike kunstarter (diktning, musikk, malerkunst, teaterarbeid osv.), en rekke samfunnsområder og en rekke områder av landet.

Disse medlemmer ser at en ny bruk av Grotten kan bidra til aktiviteter og formidling med bred folkelig appell, på lignende måte som vi ser det har skjedd i Litteraturhuset. Men i Grotten kan man rette formidlingen mer direkte mot de ideene som står sentralt i Wergelands omfattende forfatterskap, og knytte disse opp mot saker med stor aktualitet i vår egen tid (f.eks. demokratiforståelse, religiøs toleranse osv.). Grotten kan slik bli et politisk og kulturelt sentrum i Norge, mens huset fortsatt ærer den skapende personligheten som fikk det reist og som selv bodde der. Disse medlemmer mener at dette er måten å videreføre arven fra Wergeland på beste måte til stadig nye generasjoner.

Wergeland kalte seg med god grunn den norske grunnlovens eldre bror. Disse medlemmer ser også at ny bruk av Grotten vil kunne spille en sentral rolle under grunnlovsjubileet i 2014. Her skrev som sagt Wergeland en rekke arbeider (diktverk, artikler) som førte til en endring av konstitusjonen i humanitær retning, og her skrev han også selve Grunnlovens historie. Ingen ting kunne være mer i Wergelands ånd enn at den norske stat nettopp i grunnlovsåret 2014 markerte Grotten som Wergeland-sted og grunnlovsminne.

Disse medlemmer mener også at det løpende ansvar for forvaltningen av stedet kan f.eks. legges til Norsk folkemuseum, slik tilfellet er med Ibsen-museet i Arbinsgate. Andre ordninger for forvaltningen kan eventuelt utredes.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette arbeidet med å etablere et museum til ære for Henrik Wergelands forfatterskap og liv i Grotten.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen iverksette arbeidet med å etablere et museum til ære for Henrik Wergelands forfatterskap og liv i Grotten.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:81 S (2010–2011) – representantforslaget fra stortingsrepresentantene Ib Thomsen, Christian Tybring-Gjedde, Solveig Horne og Øyvind Korsberg om å åpne Grotten for allmennheten – bifalles ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 15. mars 2011

Gunn Karin Gjul

leder

Arild Stokkan-Grande

ordfører

Vedlegg**Brev fra Kulturdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen,
datert 15. februar 2011****Dokument 8:81 S (2010 - 2011) - representantfor-
slag om å åpne Grotten for allmennheten**

Det vises til brev fra Familie- og kulturkomiteen av 8. februar i år vedrørende komiteens behandling av ovennevnte Dokument 8-forslag.

Forslaget lyder: ”Stortinget ber regjeringen iverksette arbeidet med å etablere et museum til ære for Henrik Wergelands forfatterskap og liv i Grotten”.

Regjeringen har besluttet at Grotten fortsatt skal være statens æresbolig for fortjente kunstnere.

I vurderingene som ble gjort i forbindelse med denne beslutningen, var også alternativet med even-

tuelt å etablere et Wergeland-museum inne i bildet. Jeg valgte ikke å gå videre med dette alternativet bl.a. ut fra følgende hensyn:

- Det eksisterer en Wergelandsutstilling på Eidsvoll
- Det er flere nye museer under planlegging i Oslo
- Grotten vil bli liten som museum, og dessuten foreligger vernehensyn

Regjeringens beslutning i denne saken ligger fast.